

Roheline kool

Võrgustiku seminar

5.02.2025

tartu
loodus
maja

TOETAB

Seminari ajakava

2

13:00-13:15

13:15-13:30

13:30-14:30

14:30-14:45

14:45-15:00

01

Sissejuhatus
Rohelise kooli
uudised

02

Uus koduleht

03

Asjade
keskkonnamõju,
Marek Muiste

04

Kliimamuutuste
plakat,
Liisi Jakobson

05

Arutelu,
küsimused

Rohelise lipu taotlemise tähtaeg
on 25. aprill 2025

Kriteeriumid ja taotlusvorm asuvad siin:
rohelinekool.ee/keskkonnamargis-roheline-lipp/

Toimunud

Osalet 230 kooli ja
lasteaeda

Kampaania!

Toimunud

Eesti looduse aasta tegijad A3 ja A4

AASTA TEGIJAD 2025

Pöder

Aloes alces

230–290 cm

250–500 kg

Taimetoiduline: puittaimede võrsed ja koor, suvel ka roht-taimed.

Meie metsade suurim loom. Värvus pruunikasmust, jälad heledamad. Ninamikul on tal küür. Sigimisperiood algab augusti lõpus või septembri alguses. Makuusunnib 1–2 (harva kuni 4) vasikat, kes jäävad ema hoole alla üheks aastaks.

Foto: Charles J. Sharp, CC BY-SA 4.0, Wikimedia Commons

Kormoran

Phalacrocorax carbo

kuni 100 cm

2,6–3,7 kg

Kalad. Sööb neid kalu, mida hetkel ohtralt leidu.

Tumeda sülestikuga, püstise kehahoiakuga hanesuurune lind. Nakk on tugev ja konksja otsaga. Pesitsusajal on paljude vanalindude kudel ja pea valgekirju ning reie peal on suur valge laik. Ujades on kormoranid kere sügavama vees, sest süleltik on osaliselt märguv ja luud vähem õhnsad.

Foto: Alvaro Lora, CC BY-SA 4.0, Wikimedia Commons

Euroopa angerjas

Anguilla anguilla

60–90 cm

0,4–2 kg

Põhitoiduks lamelkarbid, kakandilised, väikesed põhjas elavad kalad.

Madaja kehaga angerjal on väikesed, nahas paiknevad soomused. Selg on sinakaspruun, kõht sinakas- või rohekarvane. Keha on kaetud peahu limakihiga. Angerjas on öise eluviisiga. Koob Sargasso meres. Globaalselt kriitiliselt ohustatud liik.

Foto: David Peres, CC BY-SA 4.0, Wikimedia Commons

Rohe-sambliku-öölane

Vicia umovii

27–31 mm

Puudel kasvavad samblikud

Venad kuivad männikud

Rohe-samblikuöölane on väike, hea katsevärivusega ööliblikas. Röövikud toituvad okaspuudel kasvavatest samblikust. Valmivad lenneldes ringi öösti juunis-juulis. Rohe-samblikuöölane on haruldane ja kriitiliselt ohustatud liik.

Foto: Marja Matsumi, University of Oulu, Wikimedia Commons

Juurepess

Heterobasion spp.

Seeneperikond, mis Eestis on esindatud kahe liigiga: kuuse-juurepess ja männi-juurepess.

Juurepess on lagundaja ja tekitab okaspuude juurtel ja tõve alaosas südammehaigusi, puud jäävad nõrgaks või surevad paari aasta jooksul. Juurepess põhjustab Eesti puistutes majanduslikku kahju, kuid loob paljudele liikidele uusi elupaiku.

Foto: Tarmo Kõrre, Heide

Harilik saar

Fraxinus excelsior

kuni 40 m

Heitlehine. Lehted on paaritusuljad saagja servaga liitlehed. Villi on tiivaga päiklike.

Kõige hiljem lehte minev kodumaine puu – lehti pärast ötemist mai keskel. Viljad valmivad sügisel, kuid püsivad puul kevadeni. Viimastel aastakümnetel on levinud ohlik saarpuude häigis saaresurm, mille tõttu on jäänud saari vähemaks.

Foto: Agnieszka Cwik, Norg, CC BY-SA 4.0, Wikimedia Commons

Harilik roossammal

Rhododendron roseum

kuni 5 cm

Varjulistes ja niisketes, huumusrikkastes kohtades maapinnal, kividel ja kõdupuidul.

Suured tumehallid lehed on koondunud rosettina varre tippu nii, et samblavõsu näeb väga nagu varre otsas olev lilleõis. Palju maa-alusel varret kasvatavate uute võude ning eeskarpade valmivate eoste all.

Foto: Wikimedia Commons

Püramiid-koerakäpp

Anacamptis pyramidalis

10–25 cm

Kasvab alvaritel ja lubjakalstel niitudel ning puusniitudel.

II kat

Eestis on see liik läänepoolse levikuga, seni on leitud taime Saare-, Lääne- ja Pärnumaal. Õitseb juunis-juulis. Õitsemise ajal on õied punakaspunased, õied erikrookaspunased. Tunnuseks on huulil õie suudmel paiknevad kaks väikest taustu (ruugariku).

Foto: Agnieszka Cwik, CC BY-SA 4.0, Wikimedia Commons

Klibumuld

Rähkmuldade alamiliik, mis on kujunenud praeguste või endiste rannikualade karboonist, peamiselt klibust koosneval lähtekivimil.

Klibus nimetatakse ümardunud servadega väikest lapikud kive, mis oma kujult sobivad lutsuvismiseks. Väikeste vijakusega. Klibumuldadel on olekaas hõre lubja- ja kuivalembene taimestik. Kõige suurem on klibumuldade osakaal Lääne-Eesti saartel.

Foto: Charles J. Sharp, CC BY-SA 4.0, Wikimedia Commons

AASTA LIND 2025

Kormoran

kuni 100 cm

2,6–3,7 kg

Kalad. Sööb neid kalu, mida parasjagu ohtralt leidu. Enamasti on saagiks on 10–20 cm pikad kuni 110 g kaaluvad väikesed parvekalad.

Phalacrocorax carbo
ENG: Great cormorant
RUS: Большой баклан

Tumeda sülestikuga, püstise kehahoiakuga hanesuurune lind. Nakk on tugev ja konksja otsaga. See tuleb kasuks nii kalapüüdmisel kui puude otsas ronimisel. Pesitsusajal on paljude vanalindude kudel ja pea valgekirju ning reie peal on suur valge laik. Elavad 10–15 aastaseks.

Ujades on kormoranid kere sügavama vees kui enamikul teistel vee-lindudel. Nende süleltik on osaliselt märguv ja luud on vähem õhnsad. Pärast sukeldumist kuivatavad kormoranid oma süleltiku, sirutades oma tiivad laiali ja hoides seda poosi mõne minuti.

Elavad kolooniates. Eestis eelistab kormoran pesitseda kivistel meresaalte, aga kolooniaid leidub ka Mandri-Eesti järvedel (Võrtsjärvi, Lämmijärvi). Suurem osa pesi on Eestis maapinnal, aga võivad pesitseda ka puude otsas. Pesas on tavaliselt 3–5 muna. Hautakse 28–31 päeva. Mõlemad vanalinnud hoolitsevad poegade eest.

Vaike osa kormorane jääb siia ka talveks, kuid enamik talvitab lõunapoolsetes jäävabades piirkondades.

FOTO: Alvaro Lora, CC BY-SA 4.0, Wikimedia Commons
TEKST: Väikepää, eeskormoran

Kampaania!

KAMPAANIA "KASVATAME KÕRVITSAID"

- Käsnekõrvitsad ehk luffad kasvuhuones
- Teised kõrvitsad avamaal

Registreerumistähtaeg 9. veebr,

Infotund T, 18. veebr kl 13-14 (salvestame)

UUS!

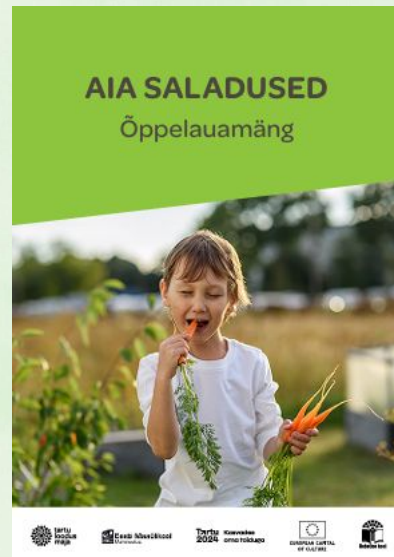
ÕPPELAUAMÄNG “AIA SALADUSED”

8

Igal mängijal tuleb luua loodussõbralik aed, kus kasvavad erinevad köögiviljad, marjad ning puuviljad. Kuid üks õige aednik teab ka seda, et loodusrikkas aias vajavad kodu ka erinevad selgrootud ja kahepaiksed. Puududa ei tohiks ka teised aia toimimiseks vajalikud komponendid (kompostikast, vihmavee kogumise tünn jne).

Väljaprintitav

Videoõpetus

UUS!

Konkurss

Tulekul

19

FEE tunnikavade konkurss

Tähtaeg 28. märts 2025. Teema: kliimamuutused

Tunnikava tuleb saata rohelinekool@tartuloodusmaja.ee aadressile.

Kolm parimat tööd edastatakse FEE-le, üldvõitjad kuulutatakse välja: **3. juunil 2025**

Väljavalitud tunnikavasid tasustatakse rahalise preemiaga: 100-300€.

rohelinekool.ee/fee-tunnikavade-konkurss/

**FEE
LESSON PLAN
COMPETITION**

2024-2025

Tulekul

GLOBAL ACTION DAYS 2025

22. aprill - 6. mai

www.fee.global/global-action-days-2025

Kampaania!

The screenshot shows the website's header with a navigation menu: **Avaleht**, **Programmist**, **Õppematerjalid**, **Uudised**, and **Kontakt**. There are two buttons: **LIITU** (orange) and **LIHKMELE** (yellow). A green arrow points from the **LIHKMELE** button to a blue brushstroke graphic on the right that contains the text **Roh3lin3_Kool**.

The main content area features a circular diagram of 12 icons representing environmental themes: a sailboat, a person with a recycling symbol, a bicycle, a recycling symbol, a water drop, a butterfly, a tree, a sun, a fork and plate, a globe, an apple, and a person with a recycling symbol. Text next to the diagram reads: **12 teemat Rohelise kooli loomiseks**. Rohelise kooli programm sisaldab 12 teemat. Foundation for Environmental Education (FEE) on lihidalt sõnastanud iga teema peamised eesmärgid.

Below the diagram, the text reads: **TERE TULEMAST ROHELISE KOOLI PROGRAMMI!**. Aitame luua keskkonnateadlikku ja -hoidlikku õppeasutust. Toetame igat kooli ja lasteaeda selles muutuste protsessis.

At the bottom of the main content area is a button labeled **AITA KAASA**.

Roheline kool

Uus õppematerjal

INIMTEKKELISED KLIIMAMUUTUSED

Koostajad: Liisi Jakobson, Maris Mägi, Eeva Kirsipuu-Vadi

tartu
loodus
maja

TOETAB

